

Tiurdalen-Hommelberget

**

Referanse:

Vatne S. 2018. Naturverdier for lokalitet Tiurdalen-Hommelberget, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2017. NaRIN faktaark. BioFokus. (Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6154>)

Referansedata

Fylke: Nord-Trøndelag
Kommune: Verdal
H.o.h.: 200-506moh
Areal: 2906 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2017
Inventør: SVA
Vegetasjonsone: mellomboreal 100% (2910 daa)
Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Undersøkellesområdet ligger nordøst i Verdal kommune, mellom Tverråa og Hommelberget-Tverråhøgda, mellom 200-500 moh. Det meste av området ligger i et slakt sørøstvendt terreng nær opp mot tregrensa med høyereliggende skog- og myrområder, men i søndre del finnes også en sørvendt kløft (uten bekk) med bratte berg og delvis skogkledd ur og blokkmark, samt bratte lisider ned mot Helgåa. Lokaliteten ligger i overgangen mellom svakt oseanisk seksjon og klart oseanisk seksjon, mellomboreal vegetasjonssone. Berggrunnen virker fattigere enn det som er angitt, og fattige skogtyper er nesten helt enerådende, og det samme gjelder stort sett for myr. Gran er dominerende treslag i skogdekt areal, mens det er mer furudominans på myr- og knauskog i øvre del. Litt innslag av bjørk er vanlig, mens det er svært lite gråor, rogn og selje. En naturbeitemark finnes sentralt i området.

Det meste av området er dominert av glissen, lavproduktiv fjellgranskog og fjellfurskog, mens arealene nærmest Helgåa ofte er mer produktiv og kompakt. Omkring en tredjedel av området består av gammel, naturlig forynga granskog. Fjellfurskogen virker å være systematisk hogstpåvirka over lengre tid, med få gjenværende kvaliteter.

De største verdiene knytta til gammel naturskog av gran finnes i nordøstre del (KO1-5), der det er middels til stedvis høye mengder av gammelskogselementer, og ganske lenge siden siste gjennomhogst. Det er grei aldersspredning med godt innslag av biologisk gamle trær, gadd, høystubber og læger. Det virker å være god kontinuitet i død ved i dette området. Gammelskogselementer av gran og furu finnes sparsomt mellom kjerneområdene og i mer myrdominerte områder.

Fra Storbekken til Flyvollen og Forlandet/Helgåa bærer granskogen større preg av harde gjennomhogster, fram til 1950-60 tallet, og har lavere andel gamle trær og bare lokalt middels store mengder død ved. Litt nyere hogstpåvirkning spredt i dette området. Det går en del sau på beite omkring Flyvollen.

Hele undersøkellesområdet tatt med i verneforslaget, under tvil inkludert de høyereliggende myrdominerte arealet opp mot Blåfjella-Skjærerfjella NP.

Totalt er det påvist 6 rødlistearter av lav og vedboende sopp knytta til gammel granskog, med trollsotbeger (VU) og gråsotbeger (VU) som de mest krevende artene. Det generelle inntrykket var at arts mangfoldet var svakt utvikla til tross for relativt bra naturskogs kvaliteter, men det skal ikke utelukkes at viktige arter er oversett.

Samlet sett har området lokal til regional verdi, og ender opp med to stjerner (**) under litt tvil.

I henhold til Framstad m.fl. (2017) oppnår området lav-middels grad av mangeloppfyllelse fordi den nesten bare dekker generelle mangler (gammel granskog) som er middels godt dekket i vernet i fylket.

Feltarbeid

Området blei undersøkt av Steinar Vatne 31.7.2017. Områder med gammel granskog blei prioritert, mens myrdominerte områder og andre naturtyper i større grad blei undersøkt med kikkert. Kartlegging blei gjort etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2006) og oppdaterte faktaark fra 2014, med tillegg fra NiN-systemet (Halvorsen et al. 2015). Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo (2015) og Lindgaard & Henriksen (2011).

Tidspunkt og værrets betydning

Det var et kort regnskyll midt på dagen, men ellers oppholdsvær, og været gav ingen betydelige begrensninger for feltarbeidet. Tidspunktet var passende for registrering av relevante artsgrupper, men noe tidlig for markboende sopp.

Utvelgelse og undersøkellesområde

Lokaliteten inngår i arbeidet med frivillig vern i regi av Miljødirektoratet. Undersøkellesområdet "Tiurdalen-Hommelberget" var på 2906 dekar.

Tidligere undersøkelser

Det lå ingen relevante registreringer i hverken Naturbase eller Artskart, men det finnes to MiS-figurer innen området av typen gamle trær (Kilden 2018).

Beliggenhet

Undersøkelsesområdet ligger i høyereliggende skog og myrområde et stykke nordøst i Verdal kommune, på nordsida av Tverråa omkring Tverråhøgda.

Naturgrunnlag

Topografi

Topografien er noe variert. Det laveste punktet er på 200 moh. i skogkanten av Helgaa i sør, mens det høyeste punktet er på 506 moh (fjellknaus uten navn). Hoveddelen av området ligger i et slakt sørøstvendt terreng nær opp mot tregrensa, men i søndre del finnes også en djup, sørvendt kløft med bratte berg og delvis skogkledt ur og blokkmark, samt bratte lisider ned mot Helgaa.

Geologi

Berggrunnen er grovt oppgitt til fyllitt/glimmerskifer, og det er stort sett enten et tynt humus/torvdekke eller tynt, usammenhengende morenedekke, men stedvis også tjukkere torvdekke (NGU 2018).

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk, vegtasjonsone: mellomboreal 100% (2910 daa) .

Lokaliteten ligger i overgangen mellom svakt oseanisk seksjon (ca 60%, nedre og vestre del) og klart oseanisk seksjon (40%), mellomboreal vegetasjonssone (NiNWeb 2018).

Klima

Området er stort sett prega av generelle klimatiske trekk i området. Skogen nærmest Helgaa i søndre del, skiller seg litt ut med nokså høy og stabil luftfuktighet.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Blåbærskog er klart den mest vanlige grunntypen i granskogmark. Svak lågurtskog finnes over hele området, og er lokalt dominerende. Rikere skogtyper som høystaudeskog, lågurtskog og kanskje lågurt-kalkskog finnes i små arealer (se ellers kjerneområdene for detaljer). 2/3 av området er imidlertid myr glissent tresatt med furu, eller små flekker av furuskog som små øyer i myrlandskapet. Bærlyngskog er her vanlig på den skrinne fastmarka. Det meste er intermediær myr, ofte dominert av rome eller blåtopp, men det finnes også middels rike myrtyper litt lenger ned i landskapet og i myrkanter, med bl.a. gulstarr, hvitmaure, øyentrøst, dvergjamne, grov nattfiol mm.. Gran er dominerende treslag i lavereliggende områder og i forsenkninger i terrenget, mens furu dominerer høyere opp. Litt innslag av bjørk er vanlig i granskogen, men det er svært lite gråor, rogn og selje. En naturbeitemark finnes sentralt i området, med en del typiske arter for middelsrik natureng.

Skogstruktur og påvirkning

Det meste av området er dominert av glissen, lavproduktiv fjellgranskog og fjellfurskog, mens arealene nærmest Helgaa ofte er mer produktiv og kompakt. Omkring en tredjedel av området består av gammel, naturlig forynga granskog.

De største verdiene knytta til gammel naturskog av gran finnes i nordøstre del (KO1-5), der det er middels til stedvis høye mengder av gammelskogselementer. Det er grei aldersspredning og andelen av biologisk gamle trær er relativt høy, Gadd, høystubber og læger dannet av slike trær er vanlige. Ferskere læger av vindfall er også vanlig, men ikke dominerende. Alle nedbrytningsstadier er representert, og det virker å være god kontinuitet i død ved i landskapet. Spredte gamle stubber vitner om i det minste én omfattende gjennomhogst for lang tid tilbake. Gammelskogselementer av gran og furu finnes sparsomt mellom kjerneområdene og i mer myrdominerte områder.

Fra innerst langs Storbekken og sørvestover mot Flyvollen, og videre ned mot Forlandet/Helgaa er gjennomsnittsalderen og innslaget av gammelskogselementer en del lavere, men også her finnes partier med en del gammelskogselementer (bl.a. KO6 og 8), og fremdeles litt kontinuitet i død ved. Skogstrukturen tilsier at det kan ha foregått gjennomhogster i begrensede områder fram til 1950-60 tallet (da fløtinga tok slutt), bl.a. helt sørøst i området. Litt nyere hogstpåvirkning (omkring begynnelsen av 2000-tallet) finnes i området øst for Flyvollen og innerst langs Storbekken, og sør for KO1.

Fjellfurskogen (lav bonitet, impediment eller på myr) virker å være mye hardere hogstpåvirka over lengre tid, og det er lav tetthet av gamle furuer og død ved av furu.

Området blir beita av sau på utmarksbeite.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Tiurdalen-Hommelberget. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Tverråhøgda 1

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 18,5daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid

31.7.2017. Nyregistret lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på Tverråhøgda, øst i Verdal, i et slakt sørøstvendt terreng. Den er ganske klart avgrensa mot en nokså ny hogstflate i sør og ellers mot myr (presisjon ca 10 m).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog, med grunntype blåbærskog (70%) og svak lågurtskog (30%). Gran er dominerende treslag, ellers noe bjørk og litt furu.

Bruk, tilstand og påvirkning: I partier finnes middels store mengder død ved tatt i betraktning ganske lav produktivitet, både av læger, gadd, og enkelte høystubber. Noen læger er svært gamle og delvis sammenfallne/nedgrodde. Det virker å være dødved-kontinuitet i landskapet. En del gamle, dels overgrodde stubber vitner om i det minste en gjennomhogst for lang tid tilbake. Skogen er nokså gammel, med stor andel trær på anslagsvis 200-300 år, og er stort sett glissen og glenneprega.

Artsmangfold: Svartsonekjuke (NT) virker ganske vanlig her (3 funn), og ellers finnes duftskinn, hyllekjuke og granstokkjuke. Gubbeskjegg (NT) og gammelgranlav finnes spredt. Potensial for noen flere rødlistearter av lav og vedboende sopp.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammal granskog i landskapet, og er en av flere nye lokaliteter registrert i samme område.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår såvidt lav vekt på størrelse og rikhet, lav-middels på artsamangfold, og middels-høy vekt på tilstand. Med vekt på tilstand og sett i sammenheng med andre svært nærliggende lokaliteter, får lokaliteten verdi B-viktig.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel naturskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

2 Tverråhøgda 2

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 37,2daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistret lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på Tverråhøgda, øst i Verdal, i et slakt sørøstvendt terreng på nordsida av elva Helgaa. Den er ganske klart avgrensa mot elva, og noe myr, men uavklart mot annen gammel granskog på flere kanter (presisjon varierer fra 5-50 m).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog, med grunntype blåbærskog (70%) og svak lågurtskog (30%). Gran er dominerende treslag, ellers noe bjørk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Død ved av gran finnes nokså jevnt i lokaliteten, både av læger, gadd, enkelte høystubber, men bare stedvis i større mengder. Enkelte læger er sterkt nedbrutte, dels nedgrodde. Det virker å være dødved-kontinuitet i landskapet. En del gamlestubber vitner om minst én gjennomhogst for lang tid tilbake. Skogen er nokså gammel, med stor andel trær på anslagsvis 200 år, kanskje noen enda eldre, og er stort sett glissen og glenneprega.

Artsmangfold: En noe usikker granbendellav (VU) blei sett på kvister av ei gran nær elva. Andre arter var skrukkelav, gubbeskjegg (NT), gammelgranlav, randkvistlav, svartsonekjuke (NT) og granstokkjuke. Potensial for flere rødlistearter.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammal granskog i landskapet, og er en av flere nye lokaliteter registrert i samme område.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår middels vekt på størrelse og artsamangfold (eventuelt høy vekt), og middels-høyvekt på tilstand, og lav vekt på rikhet. Samlet sett får lokaliteten foreløpig verdi B-viktig. Den bør sees sammenheng med andre svært nærliggende lokaliteter.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel naturskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

3 Tverråhøgda 3

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 28,7daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistret lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på Tverråhøgda, øst i Verdal, i et slakt sørøstvendt terreng opp fra nordsida av elva Helgaa. Den er ganske klart avgrensa mot elva og myrområder, men foreløpig uavklart mot annen gammel granskog på et par kanter (presisjon varierer fra 5-50 m).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog, med grunntypene blåbærskog (80%) og svak lågurtskog (13%), samt litt rikere skog med høystauder (5%, NT-naturtype) og et par rike kilder (2%) med bl.a. hvitmaure, svartopp, mjødurt og teiebær. Gran er dominerende treslag, ellers noe bjørk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Forekomsten av død granved er litt ujevnt fordelt innad i lokaliteten. Enkelte partier har bare spredte middels- og sterkt nedbrutte læger, mens det er store mengder av både læger i flere nedbrytningsfaser, gadd, høystubber i midtre og øvre del. Det virker å være dødved-kontinuitet i landskapet. En del gamle stubber vitner om minst én gjennomhogst for lang tid tilbake. Skogen er nokså gammel, med stor andel trær på anslagsvis 200 år, men også flere som virker enda eldre. Langs elva finnes noen svært grove grantrær.

Artsmangfold: Det finnes store mengder gubbeskjegg (NT). Spor av tretåspett. Det er trolig potensial for noen andre rødlista lav og vedsopp, kanskje også kalkkrevende sopp.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammal granskog i landskapet, og det er registrert flere nye lokaliteter i samme område.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår lav vekt på størrelse, middels vekt på artsamangfold (medregna potensial for slike) og middels-høy vekt på tilstand, og lav-middels vekt på rikhet. Samlet sett får lokaliteten verdi B-viktig. Lokaliteten bør sees i sammenheng med andre svært nærliggende lokaliteter.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel naturskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

4 Tverråhøgda 4

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 13,2daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistrert lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom Tverråhøgda og Helgåa, øst i Verdal, i et slakt østvendt terreng. Den er ganske klart avgrensa myrområder på alle kanter (ca 5 m presisjon).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog, grunntype blåbærskog. Gran er dominerende treslag, ellers litt bjørk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Åpen/glissen fjellskog med noe variasjon i trealder. Her finnes middels mengder dødved, både av middels- og sterkt nedbrutte (fåtallig) læger og ferskere vindfall og velta gadd. Enkelte graner er trolig godt over 250 år gamle og har mye kvister i nedre del. Spredte gadd og døende trær. Det virker å være dødved-kontinuitet i landskapet. En del gamle stubber vitner om minst én gjennomhogst for lang tid tilbake.

Artsmangfold: Skrukkelav, gråsobeger (VU), trollsotbeger (VU), gubbeskjegg (NT), gammelgranlav og svartonekjuke (NT), med ett funn av hver. Spor etter tretåspett.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammal granskog i landskapet, og det er registrert flere nye lokaliteter i samme område.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår lav vekt på størrelse, middels vekt på arts mangfold og middels-vekt på tilstand, og lav vekt på rikhet. Samlet sett får lokaliteten verdi B-viktig. Lokaliteten bør sees i sammenheng med andre svært nærliggende lokaliteter.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel naturskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

5 Tverråhøgda 5

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 10,1daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistrert lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom Tverråhøgda og Helgåa, øst i Verdal, i et slakt østvendt terreng. Den er ganske klart avgrensa myrområder på alle kanter (ca 5 m presisjon).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog, grunntype blåbærskog. Gran er dominerende treslag, ellers en del bjørk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Åpen/glissen fjellskog med noe variasjon i trealder. Enkelte graner er trolig godt over 250 år gamle og har mye kvister i nedre del. Her finnes små mengder dødved, men alle nedbrytningsstadier er representert. Enkelte gadd. Det virker å være dødved-kontinuitet i landskapet. En del gamle stubber vitner om minst én gjennomhogst for lang tid tilbake. Lokaliteten virker litt mer påverka av hogst enn nærliggende gammelskogslokaliteter.

Artsmangfold: To funn av trollsotbeger (VU) og ellers gubbeskjegg (NT). Potensial for krevende vedsopp.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammal granskog i landskapet, og det er registrert flere nye lokaliteter i samme område.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår lav vekt på størrelse, middels vekt på arts mangfold og middels-vekt på tilstand, og lav vekt på rikhet. Samlet sett får lokaliteten verdi B-viktig. Lokaliteten bør sees i sammenheng med andre svært nærliggende lokaliteter.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel naturskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

6 Storbekken

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: C

Areal: 45,5daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistrert lokalitet, som delvis overlapper med MiS-figur (gamle trær). Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom Tverråhøgda og Helgåa, øst i Verdal, der Storbekken har danna ei lita sørvendt kløft. Den er klart avgrensa mot myrområder på flere kanter og et hogstfelt i sørøst (ca 5 m presisjon), men ellers usikkert mot sørvest (ikke videre undersøkt i denne sammenheng).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog. Blåbærskog er dominerende grunntype, men det er nokså høyt innslag av svak lågurtskog og noe bratt, kalkrik myrskog (gulstarr, grov nattfiol mm). Gran er dominerende treslag, ellers litt bjørk og enkelte rogn.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er tydelig påverka av tidligere gjennomhogster. Det meste av skogen er i aldersfase eller optimal-fase, og det er lav andel av biologisk gamle trær. Generelt finnes lite dødved. Midlere nedbrytningsfase mangler nesten, mens det er litt fler av både ferskere og enkelte sterkt nedbrutte/overgrodde læger.

Artsmangfold: Noterte arter var gubbeskjegg (NT), gammelgranlav, gammelgranskål, hyllekjuke og skrukkelav. Potensial for enkelte krevende vedsopp og rødlista lav.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammel granskog i landskapet, og det er registrert flere nye lokaliteter ned mot Helgåa.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår lav vekt på størrelse, artsmangfold, tilstand, og rikhet. Samlet sett får lokaliteten verdi C- lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel granskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

7 Flyvollen nord

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 10,7daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistrert lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nordvest for Hommelberget, litt nord for Flyvollen, øst i Verdal, i et slakt sørvendt terreng. Den er omgitt av myrflater i nordre del, og ellers noe uklart avgrensa mot annen gammel granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog, som veksler mellom grunntypene blåbærskog og svak lågurtskog, med litt innslag av svakt intermediaær myrskog. Gran er dominerende treslag, ellers en del bjørk.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er sterkt prega av tidligere gjennomhogster, og er i optimalfase til aldersfase. Biologisk gamle grantrær og død ved finnes sparsomt, men nokså jevnt. Gamle hogststubber av svært grove grantrær finnes spredt.

Artsmangfold: Gråsotbeger (VU), trolsotbeger (VU), skrukelav, rustdoggnål (NT), krukkenål, og gubbeskjegg (NT). Potensial for enkelte krevende vedsopp.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammel granskog i landskapet, spesielt østover mot Helgåa, bl.a. flere nyregistrerte lokaliteter.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår lav vekt på størrelse, tilstand og rikhet og middels vekt på artsmangfold. Naturverdiene er først og fremst knytta til restelementer av gamle trær og død ved, der enkelte sårbare arter trekker verdien opp. Lokaliteten får derfor verdi B-viktig.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel granskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

8 Flyvollen

Naturtype: Naturbeitemark - Frisk eller tørr, middels baserik eng beitet
BMVERDI: B

Areal: 8daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistrert lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nordvest for Hommelberget, på Flyvollen (Flysætra) øst i Verdal, i et slakt sørøstvendt terreng. Den er avgrensa mot granskog (presisjon 5 m).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark, utforming middels baserik eng. Grunntype: svakt kalrik eng med klart hevd-preg.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten består av en gammel setervoll som trolig ikke har blitt gjødsla på lang tid. Den blir beita av sau på utmarksbeite hele beitesesongen, og beitetrykket er litt ujevnt. Tørre, urtedominerte partier blir hardest beita, mens litt fuktigere partier har mer eller mindre dominans av sølvbunke. Av negative trekk kan nevnes bjørnemosetuer og noe gjengroing med gran og bjørk.

Artsmangfold: Noterte naturengplanter var prestekrage, tepperot, harerug, legeveronika, gulaks, finnskjegg, sumpmaure, småengkall, øyentrøst-art og hvitmaure. Ellers andre arter som tyttebær, blåbær, mjødurt skogstorkenebb, , fjelltistel, hvitbladtistel, små gran- og bjørketrær. Forholdene virker å være gode for rødlista og andre krevende beitemarksopp.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er omgitt av andre naturtyper og ligger isolert fra andre kulturmarks

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår høy vekt på størrelse, lav vekt på kjennetegnende arter, middels vekt på rødlistearter (potensial for slike), middels vekt tilstand og påvirkning. Lokaliteten får derfor verdi B-viktig.

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er dannet av beiting og slått, og er avhengig av slik skjøtsel. Tiltak for å få jevnere avbeiting vil være positivt. Rydding av all gran og bjørk er nødvendig for å stoppe gjengroinga. Gjødsling og andre fysiske inngrep vil være klart negativt for naturverdiene.

9 Hommelberget sør

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 28,7daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14.3.2018 av Steinar Vatne, Økolog Vatne i forbindelse med frivillig vern 2017, basert på eget feltarbeid 31.7.2017. Nyregistrert lokalitet. Rødlistestatus for arter og naturtyper følger hhv. Henriksen & Hilmo 2015 og Lindgaard & Henriksen 2011, og verdsetting følger oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for Tverråhøgda øst i Verdal, i et bratt sør-sørøstvendt terreng nedover i en kløft på nordsida av Helgåa. Den er grovt avgrensa mot annen gammel granskog, ur og bergvegger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel høyereliggende granskog. Blåbærskog og svak lågurtskog er vanligste grunntype, men det er ofte innslag av lågurtskog (10%) og tendenser til høystaudeskog (5%). Bratte bergskrenter, blokkmark og steinur i nedre del. Gran er dominerende treslag, ellers finnes litt bjørk, selje og rogn.

Bruk, tilstand og påvirkning: Hogstpåvirkninga varierer litt i området, der de bratteste partiene er klart minst hogstprega og har en del dødved og gamle trær. Ellers finnes også lommer med slike elementer (lave til middels mengder) spredt innad i lokaliteten. Stubber finnes jevnt over, selv i de bratteste skrentene, og noen områder kan ha vært plukkhogd omkring 1950-tallet. Biologisk gamle trær (over250-300

år) er svært sjeldne.

Artsmangfold: Ett funn av granbendellav (VU), og ellers skrukkelav, gammelgranlav og en del gubbeskjegg (NT). Trolig potensial for litt kontinuitetskrevende vedsopp.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes en del gammel granskog i landskapet.

Verdivurdering: Lokaliteten oppnår lav vekt på størrelse, lav til middels vekt på artsamangfold og middels vekt på tilstand, og lav vekt på rikhet. Samlet sett får lokaliteten en svak B-verdi (viktig).

Skjøtsel og hensyn: Naturverdiene er knytta til gammel granskog og skjøtsel er derfor ikke nødvendig. Hogst og andre inngrep vil være negativt for naturverdiene.

Artsmangfold

Totalt er 6 rødlistearter påvist. Typisk for området er sparsomme forekomster av gråsobeger (VU) og trollsobeger (VU) på greiner av de eldste grantrærne. Litt gammelgranskål finnes i samme miljø. Sobeger-arter blei også ettersøkt i furuskog, men uten resultat. Granbendellav (VU) og rustdoggnål blei bare funnet en gang hver, og det er sparsomt av gammelgranlav i området. Gubbeskjegg (NT) er vanlig innen hele området, og finnes lokalt svært rikelig.

Det generelle inntrykket var at krevende lavararter har sparsomme forekomster i området. Det er potensial for enkelte andre rødlistearter i knappenålsavsamfunnet og andre skorpelav.

Svartsonekjuke (NT) forekommer over hele området, også spredt utenfor kjerneområdene (også på nedrast seterbygning), og virker å være en av de vanligste signalartene på død ved av gran. Ellers var det funnet noen andre signalarter av kjuke og barksopp. Det er stor variasjon i kvaliteter og nedbrytningsfaser av død granved, men likevel kan det se ut til at det ikke slår så bra ut på mangfoldet av vedboende sopp, kanskje på grunn av et litt for fuktig klima her. Det er trolig potensial for enkelte andre rødlista vedboende sopp, men ganske usikkert når det gjelder de mest krevende artene.

*Tabell: Artsfunn i Tiurdalen-Hommelberget. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.*

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerne-område (nr)
Fugler	Picoides tridactylus	tretåspett			3
Lav	Alectoria sarmentosa	gubbeskjegg	NT		1 2 3 4 5 6 7 9
	Bactrospora corticola	granbendellav	VU		9
	Cyphelium inquinans	gråsobeger	VU		4 7
	Cyphelium karelicum	trollsobeger	VU	2	4 5 ₂ 7
	Hypogymnia vittata	randkvistlav			2
	Lecanactis abietina	gammelgranlav			1 2 6 9
	Microcalicium disseminatum	krukkenål			7
	Platismatia norvegica	skrukkelav		2	2 4 6 ₂ 7 9
	Sclerophora coniophaea	rustdoggnål	NT		7
Sopper	Cystostereum murrayi	duftskinn			1
	Phellinus chrysoloma	granstokkjuke			1 2
	Phellinus nigrolimitatus	svartsonekjuke	NT		1 4
	Phellinus viticola	hyllekjuke		3	1 ₃ 6
	Pseudographis pinicola	gammelgranskål			6
	Veluticeps abietina	praktbarksopp			

Avgrensing og arrondering

Hele undersøkelsesområdet tatt med i verneforslaget. Det blei vurdert å trekke ut de høyereliggende strøka dominert av myr og strukturfattig furuskog, men dette området er under tvil likevel tatt med, siden det på lang sikt har restaureringspotensial. Noe areal med nyere hogstpåvirkning er også inkludert, siden det finnes noen restelementer her. Funksjonelt skogdekt areal er ganske lite (ca 1km², dvs 1/3 av totalarealet). Avgrensninga er ellers grei, og det grenser mot Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark.

Det er relevant å inkludere to fosser i Helgåa med omgivende gammelskog sørvest for undersøkelsesområdet (fra Bekkalunet og litt oppover Helgåa). Det er ellers lite relevant å ta med mer av området mellom tilbudsområdet og Helgåa som i stor grad er prega av nyere hogstpåvirkning.

Andre inngrep

Med unntak av nyere hogstpåvirkning nevnt ovenfor er det ingen andre relevante inngrep i området.

Vurdering og verdisetting

Med noen få unntak består hele det skogdekte arealet av gammel, naturlig forynga skog uten preg av nyere inngrep, deriblandt 7 kjerneområder med gammel granskog. Det er middels til lokalt høye mengder død ved og gamle bartrær, og slike elementer finnes også spredt utenfor kjerneområdene. Gamle løvtrær er nesten fraværende, og det er ellers lavt innslag av løvtrær. Det er liten variasjon i vegetasjonen, og rike skogtyper er sjeldne i landskapet. Rødlistearter er vurdert til middels på bakgrunn av spredte forekomster av et par krevende arter, men mangfoldet av arter knytta til gammelskog forventes ikke å være særlig rikt. Arealet av gammelskog utgjør bare omkring 1/3 av området, litt mer hvis furuskog inkluderes.

Samlet sett har området lokal til regional verdi (*-**), og ender under tvil opp med to stjerner.

Av andre naturtyper som inngår i området finnes middels verdier knytta til kulturmark og ellers ingen/små verdier i myr. Påviste verdier har lite sammenfall med MiS-figurer i området. Sett i sammenheng med Blåfjella-Skjækerfjella NP vil den bidra litt med å øke arealet av tilsvarende kvaliteter.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Tiurdalen-Hommelberget. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slagsfordeling	Topo-grafisk-variasjon	Vegetasjons-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Tverråhøgda 1	**	**	**	**	*	—	*	*	*	*	**	—	—	**
2 Tverråhøgda 2	**	**	**	**	*	—	*	*	*	*	**	—	—	**
3 Tverråhøgda 3	**	**	**	**	*	—	*	*	*	*	**	—	—	**
4 Tverråhøgda 4	**	**	**	**	*	—	*	*	*	*	**	—	—	**
5 Tverråhøgda 5	**	*	**	**	*	—	*	*	*	*	**	—	—	**
6 Storbekken	**	*	*	*	*	—	*	*	*	*	*	—	—	*
7 Flyvollen nord	**	*	*	*	*	—	*	*	*	*	**	—	—	**
8 Flyvollen	—	—	—	—	—	—	—	—	*	*	**	—	—	**
9 Hommelberget sør	**	**	*	*	*	—	*	**	*	*	**	—	—	**
Samlet vurdering	***	**	**	**	*	—	*	**	*	*	**	*	**	**

Mangeloppfyllelse

Det er 7 kjerneområder med gammel granskog, totalt 192 daa. Naturtypen er middels godt dekket i fylket. Rik/gammel granskog finnes bare i svært små areal. Samlet sett gir dette middels grad av mangeloppfyllelse av naturtyper med fylkesvis ansvar. Av restaureringsareal er det naturtypen gammel furuskog som på lang sikt kan ha noe potensial, men gir lav mangeloppfyllelse. Hittil er noen få trua gammelskogsarter påvist i sparsomme mengder, og ellers få andre rødlistearter. Viktige arter kan være oversett, men lokaliteten vurderes å ha lavt mangfold til tross for gode forekomster av gammelskogselementer. Dette skyldes kanskje regional-klimatiske årsaker (en del usikkerhet her) - noe som samlet sett gir lav-middels mangeloppfyllelse. Funksjonelt skogdekt areal ligger i mellomboreal sone og består av gammelskog på middels og lav bonitet og dekker 1/3 av lokaliteten. Matriksareal består stort sett av gammelskog. Bare små flekker har høy bonitet og ca 100 daa ligger under 300moh. Sammenlagt gir det middels grad av mangeloppfyllelse på generelle mangler. Gammel granskog er i liten grad kombinert med andre naturtyper. Området er lite (ingen mangeloppfyllelse), men vil kunne inngå i et storområde.

I henhold til Framstad m.fl. (2017) oppnår området lav-middels grad av mangeloppfyllelse på grunn av generelle mangler. Området får middels på gammel skog og stort areal, og lav eller ingen mangeloppfyllelse på de andre punktene. Totalvurdering lav- middels mangeloppfyllelse.

Vurdering av mangeloppfyllelse for ulike vernemålsetninger for lokalitet Tiurdalen-Hommelberget

Naturtype - fylkesvis ansvar: Middels mangeloppfyllelse

Internasjonale ansvarstyper: Ikke aktuell

Restaureringsarealer: Lav mangeloppfyllelse

Artsmangfold: Lav mangeloppfyllelse

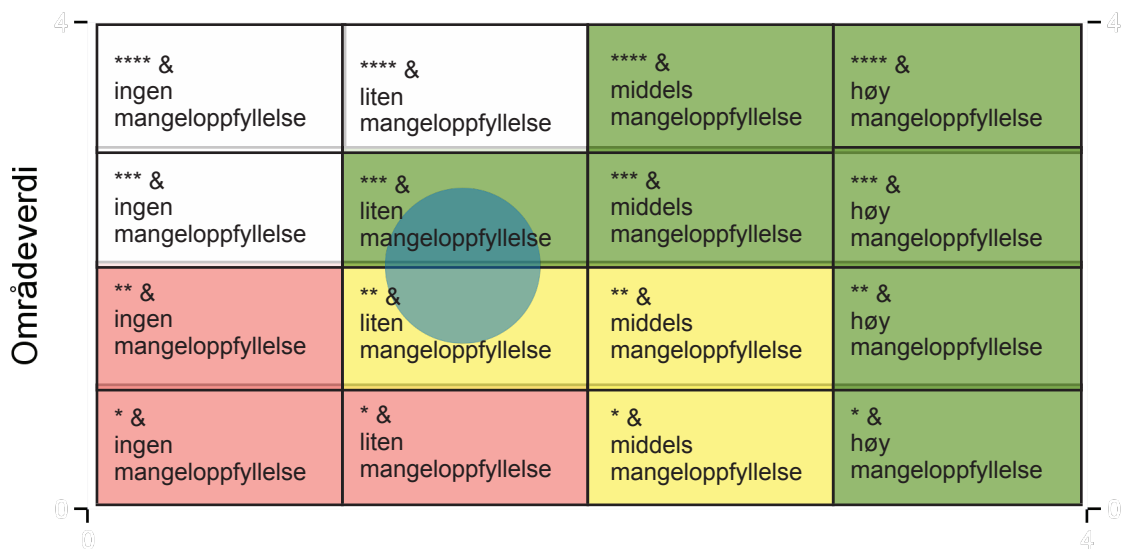
Generelle mangler (lavlandsskog, rik skog/høybonitetsskog og gammelskog): Middels mangeloppfyllelse

Generelle mangler i kombinasjon med naturtyper som skal prioriteres lavere: Lav mangeloppfyllelse

Storområder: Ingen mangeloppfyllelse

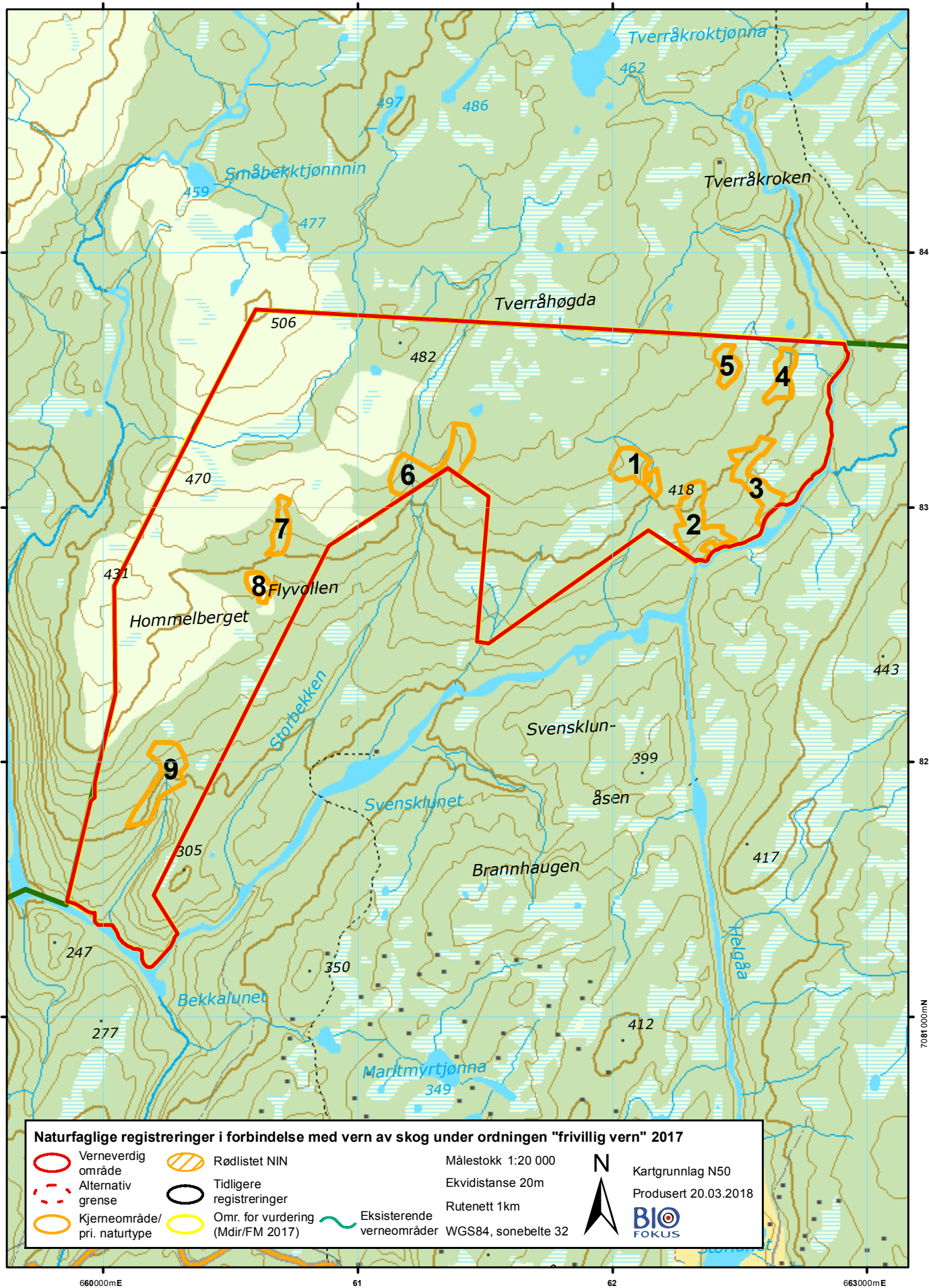
Totalvurdering mangeloppfyllelse: Lav mangeloppfyllelse

Figur: Blå sirkel angir området Tiurdalen-Hommelberget sin områdeverdi (loddrett akse) og grad av mangeloppgyllelse (vannrett akse). Fargene i figuren gir en indikasjon på om området bør vurderes for vern*.

Grad av mangeloppgyllelse

* Områder som i dag har lav naturverdi (0 og *) kan potensielt ha egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet. Tilsvarende kan områder som har middels og høy naturverdi, ha få egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, fordi det allerede er vernet mange slike områder i en region. Forvaltningen bør derfor skjele til våre vurderinger av mangeloppgyllelse når det skal bestemmes om den bør vernes eller ikke. Figuren over er ment som en veiledende hjelp i dette arbeidet. Ligger den blå sirkelen helt eller delvis over grønne felter er det meget gode faglige grunner for vern av området. Ligger den blå sirkelen over gule felter bør området vurderes nøyere. Ligger den blå sirkelen over røde felter er det lavt faglig grunnlag for vernet. Hvite felter angir kombinasjoner som svært sjeldent eller aldri er realisert.

Bilder fra området Tiurdalen-Hommelberget

Spredte gamle grantrær og lommer med litt død ved nord for Flyvollen Foto: Steinar Vatne

Kjerneområde 2 ligger langs Helgåa, der det er en liten foss, men uten antydning til fosserøykmiljø. Foto: Steinar Vatne

Østover fra KO1 ned mot KO2 og Helgåa. Små myrområder skiller kjerneområdene i nordøstre del Foto: Steinar Vatne

KO3. gammel naturskog med mye dødved i ulike nedbrytningsfaser. Foto: Steinar Vatne